

УДК 8.81

DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/54-1-24>

Юлія ГАЙДЕНКО,

orcid.org/0000-0002-4063-525X

кандидат філологічних наук,

доцент кафедри англійської мови гуманітарного спрямування № 3

Національного технічного університету України

«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»

(Київ, Україна) haidenko.yuliia@lil.kpi.ua

Оксана СЕРГЕЄВА,

orcid.org/0000-0002-7396-5511

викладач кафедри англійської мови гуманітарного спрямування № 3

Національного технічного університету України

«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»

(Київ, Україна) serheieva.oksana@lil.kpi.ua

Микола ТИЩЕНКО,

orcid.org/0000-0001-8390-7350

викладач кафедри англійської мови гуманітарного спрямування № 3

Національного технічного університету України

«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»

(Київ, Україна) tyshchenko.mykola@lil.kpi.ua

ТЕОРЕТИЧНІ ПІДХОДИ ДО ДОСЛІДЖЕННЯ СЛОВА

У статті виділено й проаналізовано теоретичні підходи до дослідження слова. Слово розглянуто з позицій мови, мовлення та семіотики. За мовного підходу слово визначено як центральну функційно-структурну одиницю мови, із закріпленими за нею лексичним та граматичним значенням, спрямовану на виконання пізнавальної та номінативної функцій.

З'ясовано, що слово – це одиниця мови, яка позначає явища дійсності та психічного життя людини і звичайно однаково розуміється колективом людей, які розмовляють однією мовою й історично пов'язані між собою. Описано, що слово співвідноситься з предметом думки як з узагальненим відображенням певної області дійсності, внаслідок чого набуває лексичних властивостей.

Розкрито поняття «фонетичне слово», «морфологічне слово», «лексичне слово» та «синтаксичне слово». Висвітлено, що слово є одиницею природної мови і одночасно метамови, адже словами можна визначити саме слово як поняття і все, що стосується навколишнього світу.

Встановлено ознаки слова, серед яких номінативність, інформативність, індивідуальність лексичного значення, матеріальність, недвонаголосність, відтворюваність, окремість, структурна цілісноформленість, непроникність, асоціативність тощо.

Слово з позицій мовлення визначено як одиницю мовлення, яка виступає засобом спілкування мовців і виконує насамперед комунікативну функцію, адже дозволяє інформувати, ділитися знаннями, досвідом, власним баченням світу. Описано, що слово володіє інформаційним потенціалом: містить та транслює інформацію про об'єкти і явища навколишньої дійсності.

Із позицій семіотики слово визначено як білатеральний знак, що функціонує як самостійне ціле, характеризується єдністю форми та змісту, котрі закріплено суспільною практикою.

Ключові слова: мовленнєвий, мовний, семіотичний, слово, теоретичні підходи.

Yuliia HAIDENKO,

orcid.org/0000-0002-4063-525X

Ph.D. (Philology),

*Associate Professor at the Department of English Language for Humanities
National Technical University of Ukraine "Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute"
(Kyiv, Ukraine) haidenko.yuliia@lil.kpi.ua*

Oksana SERHEIEVA,

orcid.org/0000-0002-7396-5511

*Lecturer at the Department of English Language for Humanities
National Technical University of Ukraine "Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute"
(Kyiv, Ukraine) serheieva.oksana@lil.kpi.ua*

Mykola TYSCHENKO,

orcid.org/0000-0001-8390-7350

*Lecturer at the Department of English Language for Humanities
National Technical University of Ukraine "Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute"
(Kyiv, Ukraine) tyshchenko.mykola@lil.kpi.ua*

THEORETICAL APPROACHES TO THE STUDY OF WORD

The article has been devoted to theoretical approaches to the study of word. The word has been analyzed from language, speech and semiotic perspectives. Based on the language approach, the word has been defined as a central functional and structural language unit that renders lexical and grammatical meaning and is aimed at performing cognitive and nominative functions.

It has been revealed that the word is a language unit that denotes phenomena of the existing reality and person's mental life. The word is usually understood the same way by a group of people who speak the same language and are historically interrelated. It has been outlined that the word correlates with the subject of thought as a generalized reflection of a certain area of reality and as a result acquires lexical properties.

The terms "phonetic word", "morphological word", "lexical word" and "syntactic word" have been defined. It has been ascertained that the word is a unit of natural language and metalanguage as words are used to define the word itself and denote phenomena of the surrounding reality.

It has been revealed that the word has a number of properties such as nominativity, informativity, individuality of lexical meaning, materiality, single-stressedness, reproducibility, separability, structural integrity, impenetrability, associativity etc.

Based on the speech approach, the term "word" has been defined as a unit of speech that acts as a communication means and performs communicative function as it helps the speaker inform, share knowledge, experience and world view. It has been outlined that the word has informational potential, i.e. contains and transmits information about objects and phenomena of the surrounding reality.

Based on the semiotic approach, the word has been defined as a bilateral sign that functions as an independent whole, i.e. is a unity of form and content which have been produced through social practice.

Key words: *speech, language, semiotic, word, theoretical approaches.*

Постановка проблеми. Найважливішою одиницею мови вважають слово, адже «всі інші елементи мови існують або для слова й у слові (фонемі та морфемі), або завдяки йому (речення і текст)» (Юшук, 2006: 151). Навіть увійшовши до складу висловлювання та «послуживши виразу його задуму, слово все ж не розчиняється в семантиці речення, узгоджуючись із цією семантикою, воно зовсім не втрачає своєї відносної автономності і не перестає бути носієм саме тих значень, для передачі яких воно було вибране» (Гасюк, 2009: 9). Попри те, що практичне виділення слова з потоку усного чи писемного мовлення не викликає жодних труднощів, його дослідження та пошук адекватного визначення виявились склад-

ною проблемою. В.В. Левицький, зокрема, зазначає: «як це нерідко буває з фундаментальними науковими поняттями, слову важко дати чітку дефініцію» (Левицький, 2014: 21), підкреслюючи тим самим, що низка питань означеної проблематики досі не має остаточного вирішення.

Питання дослідження і пошуку адекватного визначення слова не втратили актуальності, тому що, з одного боку, в слові перехрещуються найрізноманітніші мовні інтереси: фонетичні, морфологічні, лексикологічні, синтаксичні, соціо- й етнолінгвістичні, не кажучи вже про слово як об'єкт логіки, психології, філософії, а в наш час також теорії інформації та загальної семіотики і т. д. (Шмелёв, 2008: 53). Поширеною тенденцією у

лінгвістиці сьогодення, з іншого боку, є намагання дослідити й визначити слово не лише у межах мови та семіотики, але й мовлення через призму суміжних із лінгвістикою галузей знання (культура, філософія, історія, соціологія, психологія тощо).

Аналіз досліджень. Комплексним дослідженням слова присвячено роботи низки мовознавців: О.С. Ахманової (2004), В.Г. Гака (1990), М.П. Кочергана (2014), В.В. Левицького (2014), І.О. Смирницького (2018), М.М. Шанського (2009), Д.М. Шмельова (2008), І.П. Ющука (2006) та ін. Актуальними в контексті означеної проблематики є праці О.О. Бакланової та Т.Д. Богачанової (2013), котрі, з-поміж іншого, розглядають слово як складову знакової системи, Н.Г. Іщенко (2012), яка вбачає у слові виразника семантичних і поняттєвих категорій (2012), Н.О. Мішанкіної (2003), О.С. Самсонової та О.Г. Щитової (2012), котрі описують слово як носія інформаційного заряду, І.І. Бабенко (2004) й Н.С. Болотнової (2012), які вивчають асоціативні та комунікативні потенції слова, Л.І. Богданової (2011) й Г.М. Гасюк (2009), які студіюють слово з функційної перспективи, Д.В. Мовчан (2010), котра висвітлює прагматичний потенціал слова. Проте, незважаючи на багатоаспектність праць, присвячених слову як лінгвістичному феномену, теоретичні підходи до його дослідження наразі проаналізовані та висвітлені недостатньо, що зумовлює актуальність цієї статті.

Мета цієї статті – виділити й проаналізувати теоретичні підходи до дослідження слова, визначити слово з перспектив мови, мовлення та семіотики.

Виклад основного матеріалу. Аналіз концепцій тлумачення слова представниками різних мовознавчих шкіл дозволяє виділити три позиції щодо визначення цього поняття, уможливаючи розгляд слова з точки зору мовного, мовленнєвого і семіотичного підходів.

Мовний підхід. Як зауважує В.Г. Гак «в історії науки було запропоновано більше ніж 70 критеріїв визначення слова, основу яких становили графічні (орфографічні), фонетичні, структурні, граматичні, синтаксичні, семантичні принципи» (Гак, 1990: 464), однак погляди мовознавців щодо тлумачення слова різняться.

Ф. де Соссюр стверджував, що «поняття слова несумісне з нашим уявленням про конкретну одиницю мови. Не в слові потрібно шукати конкретну одиницю мови. Ш. Баллі, Ф. Боас, А. Мартіне заявляли про необхідність звільнитися від невідзначеного поняття слова. Російський мовознавець Л.В. Щерба, який вивченню слова присвятив значну частину своїх праць, засумнівався загалом в існуванні такого поняття» (Кочерган, 2001: 183).

Протилежну точку зору щодо визначення слова у контексті мовного підходу займають Е. Сепір та В. Скалічка. Слово – це реальна функційна одиниця мови, тому відмовитися від слова як предмета лінгвістичного аналізу не видається можливим, адже, як зазначає Е. Сепір, «мовленнєвий досвід, виражений у стандартизованій письмовій формі чи засвідчений у щоденному вживанні, беззаперечно вказує на те, що за загальним правилом не існує складності усвідомити слово як щось психологічно реальне» (Сепір, 1993). В. Скалічка, відомий чеський мовознавець, також радив не відмовлятися від поняття слова, але й не давати йому визначення (Кочерган, 2001: 184).

Історичний та психічний аспекти, що знаходять відображення у семантиці слова проілюстровано, зокрема, у дефініції Р.О. Будагова: «слово – це найважливіша одиниця мови, яка позначає явища дійсності та психічного життя людини і звичайно однаково розуміється колективом людей, які розмовляють однією мовою й історично пов'язані між собою» (Кочерган, 2001: 184). Згідно з О. Єсперсеном, слово варто розглядати як результат попереднього і водночас як вихідний пункт подальшого суспільного розвитку. Погляди Р.О. Будагова та О. Єсперсена поділяв О.О. Потебня, згідно з яким «слово виражає не весь зміст поняття, а одну з ознак, саме ту, яка видається народному поглядові найважливішою», підкреслюючи тим самим, що слово слугує засобом виокремлення однієї найважливішої на конкретному етапі розвитку народу ознаки предмета, а не групи їх (Гайденко, 2014: 170).

Про тотожність та відмінність думки і слова як категорії мови писав Л.С. Виготський, за твердженням якого внутрішня сторона слова – це його значення, що стосується класу предметів, тобто слово – це узагальнення, яке є актом мислення; у той же час слово виявляє належність до мови: «думка не виражається в слові, але відбувається у слові» (Виготський, 1934). Думка – це процес, що полягає у русі, розгортанні, постійному переході від думки до слова і навпаки (Sokolov, 1972: 19). На зв'язок думки зі словом зосереджує увагу О.С. Ахманова, згідно з якою слово «співвідноситься з предметом думки як з узагальненим відображенням певної області дійсності і спрямоване на неї, внаслідок чого набуває лексичних властивостей» (Ахманова, 2004).

Конвенційними у мовознавстві є визначення фонетичного, морфологічного, лексичного, синтаксичного аспектів слова (Л. Блумфілд, І.О. Смирницький, Ч. Хоккет та ін.) або фонетичного, морфологічного, лексичного, синтаксичного слова

(І.Р. Вихованець, М.П. Кочерган, Е.В. Кузнецова). Фонетичне слово – це комплекс фонем, що допомагає розрізнити не лише слова, але і їх форми, морфологічне слово – це сукупність морфем, лексичне слово – сукупність лексем і т. д. Називаючи (морфологічне) слово морфологічною одиницею-конструкцією, про його формальну і семантичну членованість писав у своїй праці «Частини мови в семантико-граматичному аспекті» І.Р. Вихованець: «Слово як значуща одиниця завжди характеризується формальною і семантичною членованістю: воно членується далі на значущі частини, тобто складається принаймні з двох морфем. Сполучаючись одна з одною, морфемами утворюють лексичне значення та перетворюють слово в одиницю лексичної системи мови» (Вихованець, 1988: 18).

На необхідності диференціації статусів слова як лексичної одиниці зосереджував свою увагу В.В. Виноградов, котрий запропонував розрізнити поняття «слово та лексема» і «форма слова та слово». Перше, на його думку, використовується на позначення лексичної одиниці мови, як системи форм та функцій, що усвідомлюється на фоні структури мови в цілому (Виноградов, 1975: 37).

Одним із найбільш вдалих стислих визначень слова у лексикології вважають «функцій не» визначення слова Д.М. Шмельова, згідно з яким мовні одиниці, в першу чергу, доречно визначати з огляду на ті функції, які вони виконують. Лінгвіст визначає функції слова у наступному ряді: «фонема – смислорозділювальна функція, морфема – будівельна функція, слово – номінативна функція, речення – комунікативна функція» (Богданова, 2011: 30).

Функційна градація одиниць мови є логічною, адже розгляд слова як елемента мови, що складається зі звуків, спрямованих на позначення певного поняття, не враховує слово у діяльнісному, мовленнєвому аспекті. Предметно-понятійний зміст відображається у словах-назвах (термін Е.В. Кузнецової (1989)), що вживаються як самостійні номінативні одиниці, тобто контекстуально незалежні та відсторонені від реальних функцій у реченні, а додатковий конотативний компонент маніфестують лише у разі сполучення з іншими словами. Таке ситуативне розкриття компонентів лексичного значення впливає на виконання ним низки функцій, тобто забезпечує функційну варіантність слова. У випадку вживання слова з іншими словами для досягнення мети комунікації, коли воно маніфестує додаткові відтінки, вираження яких є ситуативно, прагматично зумовленим та визначається рівнем його валентних відношень із іншими ана-

логічними одиницями, воно виконує емоційну функцію, проте не втрачає власного самостійного значення, що легко виокремлюється з текстової / узуальної єдності (Гайденок, 2014: 171).

Досліджуючи питання сутності слова з точки зору різних концепцій, О.О. Бакланова та Т.Д. Богачанова стверджують, що слово є одиницею природної мови і одночасно метамови, адже словами можна визначити саме слово як поняття і все, що стосується навколишнього світу. З одного боку, слово слугує будівельним матеріалом для речення і тексту, а з іншого – може бути їм рівнозначним (Бакланова, 2013: 168).

Отже, навіть синтаксичне слово – це член речення із самостійною відносно незалежною від інших одиниць семантикою. Цю ознаку слова у своїй дефініції описав Ю.С. Маслов: «це найменша дискретна (якій властиве роздільне існування) одиниця мови» (Вихованець, 1988: 15). Схожої думки дотримувався Д.М. Шмельов, зазначаючи, що: «це одиниця найменування, яка характеризується цільноформленістю (фонетичною та граматичною) й ідіоматичністю» (Шмельов, 2008: 53). Причому у разі входження до складу речення, слово функційно та граматично співвідноситься з іншими словами. Здатність слів вступати у різного роду граматичні відношення корелює з їх потенціями співвідноситься з граматичними категоріями, що є невід'ємною частиною семантики слова. «Слово може виступати представником певної категорії у системі мови і репрезентувати не лише світ речей, але й ті лінгвістичні класи, за якими ці речі розподілені у мові. Слово презентує свою частину мови, свій лексико-граматичний розряд і, нарешті, ті обов'язкові граматичні категорії і значення, що характеризують цю частину мови. Воно одночасно домінує, знаменує і завдяки своєму значенню відносить слово до певної загальної категорії, основою якої є відображення та узагальнення об'єктивного світу» (Іщенко, 2013: 64). Так, слова з категорією процесуальності відносяться до розряду дієслів, а з категорією предметності – до складу іменників тощо, номінуючи конкретний клас реалій навколишньої дійсності.

Складність визначення слова спричинена унікальністю мови як засобу вираження суб'єктивного погляду певного народу на конкретні реалії навколишньої дійсності, що спричиняє наявність у ній особливих, непритаманних іншим мовам рис та системних зв'язків, які утворюють її структуру; тому В.Г. Гак вбачає у слові «основну структурно-семантичну одиницю мови, що слугує для найменування предметів та їх якостей, явищ, відношень дійсності, а також володіє

сукупністю семантичних, фонетичних і граматичних ознак, специфічних для кожної мови» (Гак, 1990: 464). Проблема встановлення ознак слова здобула теоретичне обґрунтування в низці праць різних мовознавців, в яких виділено насамперед номінативність, інформативність, індивідуальність лексичного значення, матеріальність (і, відповідно, недвонаголосність), відтворюваність (та пов'язану з нею окремість), структурну ціліноформленість (і, відповідно, непроникність), асоціативність тощо (Бабенко, 2001; Бабенко, 2004; Гак, 1990; Рублева, 2004; Смирницький, 1998; Соссьюр, 1999; Фомина, 2001; Шанський, 1999).

Номінативність слова як одиниці мови безпосередньо відображає процеси пізнавальної діяльності людини, які інкорпоровано в лексичному значенні слова, а отже, й потенції називати. Здатність слова виконувати номінативну та пізнавальну (гносеологічну чи когнітивну) функції не оминули увагою лексикологи: «слово – це основна номінативна та когнітивна одиниця мови, яка слугує засобом найменування та повідомлення знань про предмети, ознаки, процеси та відношення – явища реальної дійсності»; воно є «основною одиницею найменування фактів дійсності, а також сприймань, думок, почуттів людини, викликаних цими фактами» (Гайденко, 2014: 170-172). При цьому в мовознавчій літературі зосереджується увага на асоціативній природі номінативності слова. Зокрема, І.П. Ющук стверджує, що «внутрішня форма слова – це вмотивованість назви» (Ющук, 2006: 153) (хоча з бігом часу ця вмотивованість може нівелюватися), вказуючи на те, що процес найменування предметів і фактів навколишньої дійсності відбувається завдяки асоціативним взаємозв'язкам, котрі «лежать в основі фіксації відношення між предметами і явищами навколишнього світу» (Болотнова, 1992: 55), «синтезують співвіднесеність слова зі світом речей та світом слів» (Болотнова, 1992: 109; Бабенко, 2004: 25). Звідси І.І. Бабенко визначає асоціативність як потенційну й універсальну здатність одиниць лексичного рівня викликати у свідомості людини зв'язки з системою мови, світом понять і явищами навколишньої дійсності», вважаючи її «ознакою ознак слова», його когнітивно зумовленою загальнозначущою властивістю (Бабенко, 2004: 26-28). Не заперечуючи істотну роль семантики, ґрунтуючись на позиціях Н.С. Болотнової (1992) та І.І. Бабенко (2004), ми вважаємо, що реалізація семантико-прагматичних потенцій слова визначається когнітивною спільністю реалій і понять, тобто асоціацій (не тільки вербальних), породжуваних словом у свідомості мовців.

Мовленнєвий підхід. У мовознавчій літературі безпосередній зв'язок слова з категорією мовлення обґрунтовується насамперед його входженням до складу одиниць вищого структурно-синтаксичного порядку. Так, у діяльнішому аспекті розглядає слово Л.М. Мурзін, згідно з яким, слово – це одна з форм номінації: «слово-номінація утворюється в результаті згортання тексту-номінації» (Бакланова, Богачанова, 2013: 168). Виступаючи центральною одиницею мови та підпорядковуючись мисленню людини, слово виконує не лише свою основну номінативну функцію. У той час як у мові слово стає членом речення, слугуючи його будівельним матеріалом, у мовленні воно входить до складу висловлювань, що виступають основними комунікативними одиницями та слугують засобом досягнення необхідного прагматичного ефекту. Звідси Д.М. Ушаков визначає слово як «одиницю мовлення, що представляє звукове вираження окремого предмета думки» (Ушаков, 2018). Ввійшовши до складу висловлювань, слово задовольняє комунікативні інтенції учасників спілкування, тобто виконує комунікативну функцію – обмін інформацією, знаннями, досвідом – і, відповідно, слугує основним засобом отримання знань про навколишню дійсність – реалізує пізнавальну функцію. Причому номінативна, пізнавальна та комунікативна функції слова взаємопов'язані, взаємозалежні, а також прагматично зумовлені. Результатом виконання словом цих функцій є формування поняття і утворення певного мисленого образу на позначення відповідного явища навколишньої дійсності у підсвідомості людини, його актуалізації у процесі спілкування. Зрозуміло, що для виконання номінативної, пізнавальної та комунікативної функцій слово повинно володіти інформаційним потенціалом: містити інформацію про об'єкти і явища навколишньої дійсності, виступати «компактним квантом інформації» (Мовчан, 2010: 82), «мінімальним інформаційним блоком» (Мишанкіна, 2003: 52), тобто «транслювати відомості про навколишній світ та процеси, які протікають у ньому» (Самсонова, Щитова, 2012: 175), що є неможливим без формально-змістової організації слова в усталену, затверджену мовною традицією й мовленнєвою практикою формально-змістову, графічну й акустичну структуру у вигляді слова-знака.

Семіотичний підхід. Природи слова як одиниці знакової системи мови торкалися у своїх працях іще мовознавці-класики І.О. Бодуен де Куртене, В. фон Гумбольдт, О.О. Потебня та ін. Із точки зору семіотики, трактує слово І.В. Настін:

«Слово – це знак ідеальний та акустичний» (Бакланова, 2013: 168). Із ним солідаризується Л.С. Виготський, трактуючи слово як «живу єдність звуку і значення» (Вихованець, 1988: 14). На структурі слова, зокрема його дуальній будові, зосереджували увагу Л. Блумфілд (1914) та Ф. де Соссюр (1999).

Притаманна слову дихотомічна природа відіграє важливе значення, адже будь-який комплекс звуків не можна назвати словом. Зважаючи на двобічну сутність основної одиниці мови, В.М. Жирмунський кваліфікує слово як «найменшу мовну одиницю, самостійну за значенням і формою» (Вихованець, 1988: 15). На дуальну будову слова у своєму визначенні зосередила увагу також О.А. Пляскова: «Слово – це комплекс звуків (або

один звук), що володіє певним значенням, закріпленим суспільною практикою, і функціонує як самостійне ціле» (Пляскова, 2006: 4).

Висновки. Аналіз підходів до дослідження слова різних мовознавчих шкіл дозволяє стверджувати, що слово з позицій мови – це центральна функційно-структурна одиниця мови, із закріпленими за нею лексичним та граматичним значенням, спрямована на виконання пізнавальної та номінативної функцій. Слово з позицій мовлення – це одиниця мовлення, яка виступає засобом спілкування мовців і виконує насамперед комунікативну функцію, адже дозволяє інформувати, ділитися знаннями, досвідом, власним баченням світу. Слово з позицій семіотики – це знак, нерозривна діалектична єдність форми та змісту.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Ахманова О. С. Словарь лингвистических терминов. М. : УРСС. 2004. URL: http://www.classes.ru/grammar/174.Akhmanova/source/worrddocuments/_51.htm (дата звернення: 13.01.2018).
2. Бабенко И. И. Коммуникативный потенциал слова и его отражение в лирике М. И. Цветаевой : дис. ... канд. филол. наук : спец. 10.02.01 «Русский язык». Томск, 2001. 234 с.
3. Бабенко И. И. Об ассоциативности как универсальном свойстве слова. Вестник ТГПУ. 2004. № 1. С. 25–28.
4. Бакланова Е. А., Богачанова Т. Д. К вопросу о сущности слова : обзор различных концепций. Вестник ТГПУ. 2013. № 10 (138). С. 168–174.
5. Богданова Л. И. Стилистика русского языка и культура речи. Лексикология для речевых действий. М. : Флинта, 2011. 248 с.
6. Болотнова Н. С. Художественный текст в коммуникативном аспекте и компонентный анализ единиц лексического уровня. Томск, 1992. 312 с.
7. Виноградов В. В. О формах слова. Избр. труды : Исследования по русской грамматике. М., 1975. С. 33–50.
8. Вихованець І. Р. Частини мови в семантико-граматичному аспекті. [монографія]. Київ: Наук. думка, 1988. – 255 с. URL: http://www.philology.kiev.ua/Lingur/art_30.htm (дата звернення: 10.01.2018).
9. Выготский Л. С. Мышление и речь. Москва, 1934. 362 с. URL: <https://www.marxists.org/russkij/vygotsky/1934/thinking-speech.pdf> (дата звернення: 15.01.2018).
10. Гайденко Ю. О. До проблеми визначення слова. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер. : «Філологія». Одеса, 2014. № 13. С. 170–173.
11. Гак В. Г. Слово. Лингвистический энциклопедический словарь. Гл. ред. В. Н. Ярцева. М. : Сов. Энциклопедия, 1990. С. 464–465.
12. Гасюк Г. М. Субстантивне словосполучення як комунікативна одиниця. Субстантивно-дієслівні кореляції. Вісник львівського університету. Серія: іноземні мови. Випуск 16. 2009. С. 7–14.
13. Іщенко Н. Г. Семантична та поняттєва категорії у мовознавчих студіях. Вісн. Нац. техн. ун-ту України «КПІ». Сер. Філологія. Педагогіка. 2013. Вип. 2. С. 61–64.
14. Кочерган М. П. Вступ до мовознавства. К. : Видавничий центр «Академія», 2014. 368 с.
15. Кузнецова Э. В. Лексикология русского языка. М. : Высш. шк., 1989. 216 с.
16. Левицький В. В. Лексикологія німецької мови. Вінниця : Нова Книга, 2014. 392 с.
17. Мишанкина Н. А. Информационный потенциал слова : когнитивный аспект. Открытое и дистанционное образование. № 1 (9). 2003. С. 51–57.
18. Мовчан Д. В. Природа прагматичного значення. Філологічні трактати : Наук. журнал Сумського державного ун-ту. Суми : СумДУ. 2010. Том 2. № 3. С. 82–86.
19. Пляскова Е. А. Современный русский язык. Лексикология. Воронеж : Изд-во ВГУ, 2006. 63 с.
20. Рублева О. Л. Лексикология современного русского языка. Владивосток : Изд-во Дальневосточного ун-та, 2004. URL: http://window.edu.ru/catalog/pdf2txt/008/41008/18313?p_page=1 (дата звернення: 12.01.2018).
21. Самсонова Е. С., Щитова О. Г. Информационный потенциал иноязычных эргонимов. Вестник ТГПУ. 2012. № 1 (116). С. 175–181.
22. Сепир Э. Избранные труды по языкознанию и культурологии. Москва : Прогресс, 1993. URL: <http://www.history-library.com/index.php?id1=3&category=%20drugoe&author=sepier-e&book=1993> (дата звернення: 15.01.2018).
23. Смирницкий А. И. Лексикология английского языка. М. : Альянс, 2018. 260 с.
24. Соссюр Ф. де. Курс общей лингвистики. Екатеринбург : Издательство Уральского университета, 1999. URL: <http://www.philol.msu.ru/~discours/images/stories/speckurs/saussure1.pdf> (дата звернення: 12.01.2018).
25. Толковый словарь русского языка. Под ред. Д. Н. Ушакова. М. : Гос. ин-т «Сов. энцикл.». URL: http://slovoonline.ru/slovar_ushakov/ (дата звернення: 13.01.2018).

26. Фомина М. И. Современный русский язык. Лексикология. М. : Высш. шк., 2001. 415 с.
27. Шанский Н. М. Лексикология современного русского языка. 4-е изд., доп. М. : Либроком, 2009. 312 с.
28. Шмелёв Д. Н. Проблемы семантического анализа лексики. 3-е изд. М. : ЛКИ, 2008. 280 с.
29. Ющук І. П. Українська мова. 3-є видання. К. : Либідь, 2006. 640 с.
30. Bloomfield L. An Introduction to the Study of Language. New York: Henry Holt and Company, 1914. 345 p. URL: https://pure.mpg.de/rest/items/item_2282964/component/file_2282963/contentOgNYC&pg=PA16&lpq=PA16&dq (дата звернення: 09.01.2018).
31. Sokolov A.N. Inner Speech and Thought. Plenum, New York, 1972. 284 p.

REFERENCES

1. Akhmanova O. S. Slovar lingvisticheskikh terminov [Glossary of linguistic terms]. Moscow: URSS Publ. 2004. URL: http://www.classes.ru/grammar/174.Akhmanova/source/wordocuments/_51.htm (accessed 13 January 2022) [in Russian].
2. Babenko I. I. Kommunikativnyy potentsial slova i ego otrazheniye v lirike M.I. Tsvetaevoy [Communicative potential of the word and its representation in the lyrics by M.I. Tsvetaeva]: Thesis for a Candidate's Degree in Philology: 10.02.01. Tomsk, 2001. 234 p. [in Russian].
3. Babenko I. I. Ob assotsiativnosti kak universalnom svoystve slova [Associativity as a universal feature of the word]. Tomsk State Pedagogical University Bulletin. 2004. № 1. pp. 25-28. [in Russian].
4. Baklanova E. A., Bogachanova T. D. K voprosu o sushchnosti slova: obzor razlichnykh kontseptsiy [On the issue of the word essence: overview of various conceptions]. Tomsk State Pedagogical University Bulletin. 2013. № 10 (138). pp. 168-174 [in Russian].
5. Bogdanova L. I. Stilistika russkogo yazyka i kultura rechi. Leksikologiya dlya rechevykh deystviy [Stylistics of the Russian language and speech. Lexicology for speech acts]. Moscow: Flinta Publ. 2011. 248 p. [in Russian].
6. Bolotnova N. S. Khudozhestvennyy tekst v kommunikativnom aspekte i komponentnyy analiz edinits leksicheskogo urovnya [Artistic text in the communicative aspect and analysis of the lexical level units]. Tomsk. 1992. 312 p. [in Russian].
7. Vinogradov V. V. O formakh slova [On the word forms]. Selected works: Studies on Russian grammar. Moscow. 1975. pp. 33-50 [in Russian].
8. Vykhovanets I. R. Chastyny movy v semantiko-hramatychnomu aspekte [Parts of speech in the semantic and grammatical aspect] [monograph]. Kyiv: Naukova Dumka Publ., 1988. 255 p. URL: http://www.philology.kiev.ua/Lingur/art_30.htm (accessed 10 January 2022) [in Ukrainian].
9. Vygotskiy L. S. Myshleniye i rech [Thinking and speech]. Moscow, 1934. 362 p. URL: <https://www.marxists.org/russkij/vygotskiy/1934/thinking-speech.pdf> (accessed 15 January 2012) [in Russian].
10. Haidenko Yu. O. Do problemy vyznachennia slova [On the issue of word definition]. International Humanitarian University Herald. Philology. Odesa, 2014. № 13. pp. 170-173 [in Ukrainian].
11. Gak V. G. Slovo [Word]. Linguistic encyclopedic dictionary. Ed. by V. N. Yartseva. Moscow: Soviet Entsiklopediya. 1990. pp. 464-465 [in Russian].
12. Hasiuk H. M. Substantyvne slovospoluchennia yak komunikatyvna odynitsia. Substantyvno-diieslivni koreliatsii [Substantival word-combination as a communicative unit. Substantival-verbal correlations]. L'viv University Bulletin. Foreign languages. № 16. 2009. pp. 7-14 [in Ukrainian].
13. Ishchenko N. H. Semantychna ta poniattieva katehoriia u movoznavchychk studiiakh [Semantic and conceptual categories in linguistic studies]. Bulletin of National Technical University of Ukraine "Kyiv Polytechnic Institute". Pedagogy. 2013. № 2. pp. 61-64 [in Ukrainian].
14. Kocherhan M. P. Vstup do movoznavstva [Introduction to linguistics]. Kyiv: Akademiia Publ., 2014. 368 p. [in Ukrainian].
15. Kuznetsova E. V. Leksikologiya russkogo yazyka [Lexicology of the Russian language]. Moscow: Vysshaya shkola. 1989. 216 p. [in Russian].
16. Levytskyi V. V. Leksykologhiia nimetskoï movy [Lexicology of the German language]. Vinnytsia: Nova Knyha Publ., 2014. 392 p. [in Ukrainian].
17. Mishankina N. A. Informatsionnyy potentsial slova: kognitivnyy aspekt [Communicative potential of the word: cognitive aspect]. Open & Remote Education. № 1 (9). 2003. pp. 51-57 [in Russian].
18. Movchan D. V. Pryroda prahmatychnoho znachennia [To the problem of pragmatic meaning]. Filologichni Traktati: Scientific Journal of Sumy State University. Sumy: Sumy State University Publ. 2010. Tom 2. № 3. pp. 82-86 [in Ukrainian].
19. Pliaskova E. A. Sovremennyi russkiy yazyk. Leksikologiya [The modern Russian language. Lexicology]. Voronezh: Voronezh State University Publ., 2006. 63 p. [in Russian].
20. Rubleva O. L. Leksikologiya sovremennogo russkogo yazyka [Lexicology of the modern Russian language]. Vladivostok: Far Eastern University Publ. 2004. URL: http://window.edu.ru/catalog/pdf2txt/008/41008/18313?_p_page=1 (accessed 12 January 2022) [in Russian].
21. Samsonova E. S., Shchitova O. G. Informatsionnyy potentsial inoyazychnykh ergonimov [Information potential of foreign ergonyms]. Tomsk State Pedagogical University Bulletin. 2012. № 1 (116). pp. 175-181 [in Russian].
22. Sepir E. Izbrannyye trudy po yazykoznaniiyu i kulturologii [Selected works on linguistics and culturology]. Moscow: Progress Publ. 1993. URL: <http://www.history-library.com/index.php?id1=3&category=%20drugoe&author=sepir-e&book=1993> (accessed 15 January 2022) [in Russian].
23. Smirnitkiy A. I. Leksikologiya angliyskogo yazyka. Moscow: Alians Publ. 2018. 260 p. [in Russian].

24. Sossyur F. de. Kurs obshchey lingvistiki [Course of general linguistics]. Yekaterinburg: Ural University Publ., 1999. URL: <http://www.philol.msu.ru/~discours/images/stories/speckurs/saussure1.pdf> (accessed 12 January 2022) [in Russian].
25. Tolkovyy slovar russkogo yazyka [Explanatory dictionary of the Russian language]. Ed. by D. N. Ushakov. Moscow: Gosudarstvennyy institut „Sovetskaya entsiklopediya” Publ. URL: http://slovoonline.ru/slovar_ushakov/ (accessed 13 January 2022) [in Russian].
26. Fomina M. I. Sovremennyy russkiy yazyk. Leksikologiya [The modern Russian language. Lexicology]. Moscow: Vysshaya shkola. 2001. 415 p. [in Russian].
27. Shanskiy N. M. Leksikologiya sovremennogo russkogo yazyka [Lexicology of the modern Russian language]. 4th ed. Moscow: Librokom Publ. 2009. 312 p. [in Russian].
28. Shmelev D. N. Problemy semanticheskogo analiza leksiki [Problems of semantic analysis of vocabulary]. 3rd ed. Moscow: LKI Publ. 2008. 280 p. [in Russian].
29. Yushchuk I. P. Ukrainska mova [The Ukrainian language]. 3rd ed. Kyiv: Lybid Publ., 2006. 640 p. [in Ukrainian].
30. Bloomfield L. An Introduction to the Study of Language. New York: Henry Holt and Company, 1914. 345 p. URL: https://pure.mpg.de/rest/items/item_2282964/component/file_2282963/contentOgNYC&pg=PA16&lpg=PA16&dq (accessed 09 January 2022).
31. Sokolov A.N. Inner Speech and Thought. Plenum, New York, 1972. 284 p.